
**Volgens advocaat-generaal Bot is de regeling voor de beslechting van geschillen
tussen investeerders en staten waarin de vrijhandelsovereenkomst tussen de
Europese Unie en Canada voorziet, verenigbaar met het Unierecht**

*De overeenkomst doet geen afbreuk aan de autonomie van het Unierecht en laat het beginsel dat
het Hof bij uitsluiting bevoegd is om een definitieve uitlegging van het Unierecht te verstrekken,
onverlet*

Op 30 oktober 2016 hebben Canada, enerzijds, en de Europese Unie en haar lidstaten, anderzijds, een vrijhandelsovereenkomst ondertekend: de *Comprehensive Economic and Trade Agreement* (CETA).

Deze overeenkomst omvat een deel dat beoogt een mechanisme in te stellen voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten betreffende de uitlegging en de toepassing van de overeenkomst (Investor-State Dispute Settlement System, ISDS). In dit verband is voorzien in de oprichting van een Gerecht en een Beroepsinstantie, alsmede, op de langere termijn, in de oprichting van een multilateraal investeringsgerecht. Het is aldus de bedoeling dat er een „stelsel van investeringsgerechten” in het leven wordt geroepen (Investment Court System, ICS).

Op 7 september 2017 heeft België verzocht om het advies¹ van het Hof over de verenigbaarheid van het mechanisme voor de beslechting van geschillen met het Unierecht (ISDS). De twijfels van deze lidstaat betreffen, kort gezegd, de gevolgen van dit onderdeel van de overeenkomst voor de exclusieve bevoegdheid van het Hof om een definitieve uitlegging van het Unierecht te verstrekken, het algemene beginsel van gelijke behandeling en het vereiste van doeltreffendheid van het Unierecht, en het recht op toegang tot een onafhankelijk en onpartijdig gerecht.

In zijn conclusie van vandaag geeft advocaat-generaal Yves Bot aan dat het mechanisme voor de beslechting van geschillen volgens hem verenigbaar is met het VEU, het VWEU en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Ten eerste is de advocaat-generaal van oordeel dat de overeenkomst geen afbreuk doet aan de autonomie van het recht van de Unie en het beginsel dat het Hof bij uitsluiting bevoegd is om een definitieve uitlegging van het Unierecht te verstrekken, onverlet laat.

De advocaat-generaal benadrukt dienaangaande dat de invoering van een geschillenbeslechtingsmechanisme zich laat verklaren door het vereiste van wederkerigheid bij de aan investeerders van elk der partijen bij de overeenkomst toegekende bescherming en dat dit mechanisme in overeenstemming is met het ontbreken van rechtstreekse werking van de overeenkomst. Hij wijst er ook op dat de oplossing waarvoor het Hof in eerdere rechtspraak² heeft gekozen, niet kan worden toegepast bij de beoordeling van dat mechanisme.

Volgens de advocaat-generaal volstaan de waarborgen waarmee de invoering van het geschillenbeslechtingsmechanisme is omgeven. De bevoegdheid van het CETA-gerecht is immers zeer strikt afgebakend. Wanneer een overeenkomstsluitende partij inbreuk maakt op de relevante

---

¹ Volgens artikel 218, lid 11, VWEU.

² Arrest van 6 maart 2018, Achmea, [C-284/16](#), EU:C:2018:158, [CP 26/18](#).

bepalingen van de overeenkomst, kan dat gerecht de benadeelde investeerders namelijk uitsluitend schadeloos stellen. Het CETA-gerecht kan niet de nietigverklaring uitspreken van een maatregel die het in strijd acht met de bepalingen van de overeenkomst, noch gelasten dat deze maatregel met die bepalingen in overeenstemming wordt gebracht. Wanneer het gerecht het Unierecht in aanmerking neemt, is het bovendien gebonden aan de door het Hof aan dat recht gegeven uitlegging en kan het niet voorschrijven hoe het Unierecht in de rechtsorde van de Unie moet worden uitgelegd. Voorts kan het Gemengd Comité uitleggingen van de bepalingen van de overeenkomst aannemen die bindend zijn en wordt er een beroepsprocedure ingevoerd.

De advocaat-generaal stelt tevens vast dat de instanties waarin het geschillenbeslechtsmechanisme voorziet niet bevoegd zijn om zich uit te spreken over de verdeling van de bevoegdheden tussen de Unie en haar lidstaten.

Verder merkt de advocaat-generaal op dat het geschillenbeslechtsmechanisme geen afbreuk doet aan de aan de nationale rechterlijke instanties opgedragen taak om het Unierecht doeltreffend toe te passen. De rechterlijke instanties van de lidstaten hebben, gelet op het ontbreken van rechtstreekse werking van de CETA, weliswaar niet tot taak deze overeenkomst toe te passen, maar dat betekent nog niet dat hun de hoedanigheid van rechters van „gemeen recht” van de rechtsorde van de Unie en daarmee ook hun rol in het kader van eventuele prejudiciële verwijzingen wordt ontnomen. Bovendien blijft het Hof bevoegd om prejudiciële beslissingen te geven in antwoord op de door die rechterlijke instanties gestelde vragen. Volgens de advocaat-generaal veranderen de door de Verdragen aan de instellingen van de Unie en aan de lidstaten verleende bevoegdheden dus niet van karakter.

De advocaat-generaal is daarom van mening dat de regeling voor de beslechting van geschillen volledig past binnen die doelstellingen van het internationale optreden van de Unie: het combineert regels ter bescherming van investeringen en een specifiek geschillenbeslechtsmechanisme met de uitdrukkelijke bevestiging van het recht van de overeenkomstsluitende partijen om regelgeving vast te stellen ter verwezenlijking van legitieme doelstellingen van algemeen belang, bijvoorbeeld op het gebied van de volksgezondheid, de veiligheid, het milieu of de sociale bescherming.

Ten tweede is de overeenkomst niet in strijd met het algemene beginsel van gelijke behandeling wat de toegang tot het geschillenbeslechtsmechanisme betreft. De situatie van Canadese investeerders die in de Unie investeren, is immers niet vergelijkbaar met die van Europese investeerders die in hun eigen economische ruimte investeren. Alleen de investeerders van elk der partijen bij de overeenkomst die op het grondgebied van de andere partij investeren, bevinden zich in een vergelijkbare situatie.

Ten derde zorgen procedurele waarborgen ervoor dat het in artikel 47 van het Handvest verankerde recht op toegang tot een onafhankelijk en onpartijdig gerecht afdoende wordt beschermd. Het mechanisme waarin wordt voorzien vormt immers slechts een alternatieve wijze van beslechting van de eventuele geschillen over de toepassing van de vrijhandelsovereenkomst, boven op de door de overeenkomstsluitende partijen aangeboden beroepswegen.

Daarnaast bevatten de bepalingen van de overeenkomst ook de hoofdlijnen van de voor de leden van het CETA-Gerecht geldende bezoldigingsregeling. De bezoldiging van de leden van het Gerecht bestaat uit een vast deel en een deel dat afhankelijk is van het aantal behandelde zaken en de complexiteit ervan. Die regeling strookt met het hybride karakter van het ingevoerde geschillenbeslechtsmechanisme alsook met het feit dat die leden, in elk geval in het begin, niet voltijds bij het Gerecht werkzaam zullen zijn.

Ten slotte lijken de voorwaarden betreffende de benoeming en de eventuele afzetting van die leden voldoende streng. Bovendien zijn in de overeenkomst nauwkeurige gedragsregels voor de leden vastgesteld die ertoe strekken hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid te waarborgen.

NOTA BENE: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof van Justitie niet. De advocaten-generaal hebben tot taak, in volledige onafhankelijkheid het Hof een juridische oplossing te bieden voor het concrete

geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het advies, dat op een latere datum zal worden gewezen.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) wordt gepubliceerd op de website CURIA op de dag waarop de conclusie wordt genomen.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de zitting zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106